

ETT ANNAT EU ÄR MÖJLIGT

– idéer för ett bättre och mer demokratiskt EU

De Gröna | Europeiska fria alliansen
i Europaparlamentet

miljöpartiet de gröna

FÖRORD

2018

DEN EUROPEISKA UNIONEN lider av brist på demokrati. Storföretagen har ett för stort och skadligt inflytande. Det saknas transparens och öppenhet och alltför många beslut centraliseras. Det finns ett missnöje med EU som utnyttjas av populisterna, och partier som varken respekterar demokratin eller rättsstaten vinner mark.

Inför EU-valet nästa år behöver vi diskutera vart EU är på väg och hur vi vill att det ska bli. Jag vill skärpa miljöpolitiken, tygla storföretagens inflytande, och stärka folkstyret. Att flytta över allt mer makt till EU som många politiker i Bryssel förespråkar är helt fel väg att gå. Istället behöver vi införa en riktig of-fentlighetsprincip och tuffa regler kring lobbyismen, så att det blir enklare för människor och folkrörelser att påverka. Vi behöver fungerande sanktioner mot regeringar i EU som undergräver demokratin. Och vi behöver decentralisering. Makten ska ligga så nära medborgarna som möjligt. De länder som vill driva en mer ambitiös miljöpolitik borde få rätt att göra det. EU behöver släppa principen om att alla länder ska tvingas göra lika kring allt, och låta de länder som vill göra mer för exempelvis miljön och folkhälsan få göra det.

Jag har varit EU-parlamentariker i mer än fyra år, och har med egna ögon sett både det demokratiska underskottet och möjligheterna som det finns att uträtta saker i EU.

” Makten ska ligga så nära medborgarna som möjligt.

Jag arbetar med många saker i Bryssel - allt ifrån gruvor och handelsavtal till upphovsrätt och klimat. Men den här skriften handlar om EU:s framtid och demokratin. Det finns en tredje väg som är bättre än både federalisternas superstat och högerens inskränkta nationalism. På de kommande sidorna försöker jag svara på frågan om hur vi kan göra unionen mer demokratisk, flytta makten närmare människorna och skapa förutsättningar för en mer ambitiös politik.

Trevlig läsning!

Max Andersson
EU-parlamentariker
för Miljöpartiet de Gröna

SÅ FÅR VI ETT BÄTTRE OCH MER DEMOKRATISKT EU

TROTS MÅNGÅRIGA KRISER i EU krävdes det att Storbritannien skulle rösta för ett utträde för att få igång en mer djupgående debatt om EU:s framtid. I debatten låter det ofta som att det bara finns två alternativ för att lösa EU:s kriser. Å ena sidan finns det de som anser att ännu mer överstatlighet är enda vägen framåt. Federalisterna driver på för att allt mer makt ska flyttas till EU för att unionen ska kunna fungera effektivare. Å andra sidan finns det starka strömmar av nationalistiska krafter i Europa som förespråkar en total nedmontering och upplösning av EU. Men ingen av dessa vägar kommer att fungera. Federalismen saknar stöd och skulle bara öka det demokratiska underskottet ytterligare. Och det faktum att världen är allt mer sammanlänkad genom migration, stora företag och globala utsläpp gör att många problem inte går att lösa inom nationalstatens ramar.

EU plågas fortfarande av en ekonomisk kris i många medlemsländer, som förvärrats av en dysfunktionell valutaunion. EU lider också av en demokratisk kris, där medborgare känner sig allt längre ifrån makten. Det är ett globalt fenomen där klyftan mellan de som styr och de som blir styrda blivit allt större. Det göds av en ökande ekonomisk ojämlikhet men också av att människor får det allt svårare att påverka politiken. I vår del av världen har mycket av denna kritik riktats mot EU.

” Jag vill att EU ska kunna uppmuntra samarbeten mellan länder som vill förbättra miljön i Östersjön, investera i nattåg i Europa eller gå ihop om en solidarisk flyktingpolitik.

Federalism är inte lösningen

EU lider av allvarliga problem och en lösning som ofta förespråkas att flytta alltmer makt till unionen. Men idén om att göra EU till en federation med fler EU-myndigheter och överstatliga beslut har stött på hårt motstånd från medborgarna i flera länder. En centralisering skulle inte gynna demokratin. Att flytta fler beslut till EU kommer inte lösa dilemmat att medborgarna känner sig allt längre ifrån makten. Makten över stora fördragsändringar ligger också i händerna på det europeiska rådet, det vill säga EU-ländernas regeringar. Och varje land har vetorätt mot fördragsändringar. De federalister som drömmer om att ta ifrån ministerrådet makten, och istället lägga den i händerna på parlamentet blundar för detta. Det är orealistiskt att tro att rådet enhälligt skulle föreslå något som kraftigt minskar deras egen makt.

EU behöver mer flexibelt samarbete

Jag vill att EU ska vara ett forum som uppmuntrar samarbeten mellan människor och medlemsländer. Majoritetsbeslut kan vara kraftfulla men baksidan är risken att minoriteter känner sig överkörda. Det finns en växande inbyggd motsättning i EU-systemet i takt med att fler länder med vitt skilda ekonomiska förutsättningar och demokratiska traditioner anslutit sig. En union med tjugoåtta medlemsländer har haft svårare att ta beslut och det har inte blivit lättare med den ekonomiska krisen och framväxten av högerpopulism. Många viktiga beslut som fördelning av flyktingar, klimatomställning och åtgärder mot skatteflykt har blockerats i rådet. Risken finns att konflikterna fördjupas ytterligare om högerextrema partier stärks efter nästa EU val.

En lösning vore ett EU där grupper av länder har större möjligt att samarbeta, detta kallas ett mer flexibelt EU. EU:s grundläggande värden om mänskliga rättigheter och demokrati kan vi inte kompromissa om, men i många frågor bör ett frivilligt samarbete med varierande konstellationer av medlemsländer uppmuntras.

EU består redan idag av olika grupperingar med olika grader av samarbete och överstatlighet. Eurogruppen och icke-euroländerna är ett exempel, liksom

Schengensamarbetet, där inte alla länder deltar. I fördraget finns redan en möjlighet till ett fördjupat samarbete så kallat "enhanced cooperation" där grupper av medlemsstater kan gå ihop förutsatt att en kvalificerad majoritet av EU-länderna godkänner det. Exempelvis förhandlas en skatt på finansiella transaktioner idag av nio medlemsländer. Denna möjlighet kan förenklas och uppmuntras, så att utrymmet ökar för de länder som vill införa gemensamma regler kring exempelvis minimipris på utsläppsrätter eller gemensam koldioxidskatt, utan att samtliga tjugoåttal medlemsländer måste vara med.

Jag vill att EU ska kunna uppmuntra samarbeten mellan länder som vill förbättra miljön i Östersjön, investera i nattåg i Europa eller gå ihop om en solidarisk flyktingpolitik. Lyckade samarbeten banar väg för att fler medlemsländer frivilligt ska vilja ansluta sig. Ett mer flexibelt EU är också ett EU som fungerar. Allt fler lyfter nu fram ett sådant fördjupat samarbete som ett sätt att exempelvis komma förbi låsningarna på migrationsområdet.

Brexit och samarbete med länder utanför EU

De flexibla lösningarna möjliggör även en större öppenhet mot omvärlden, där länder utanför EU som Norge och kanske snart Storbritannien kan vara med på vissa områden utan att tvingas delta i alla. Idag är exempelvis Norge med i Schengen och i EES-avtalet. Storbritannien har länge varit en viktig samarbetspartner för Sverige i EU. Om Storbritannien lämnar EU utan att vi har avtalat om framtida samarbeten riskerar vi en ekonomisk kris. En möjlig lösning skulle kunna vara att Storbritannien går med i EES. Storbritannien kan då fortsätta handla med EU utan problem, omfattas av många av dess lagar och delta i olika kommittéförfaranden när ny EU-lagstiftning ska tas fram. Storbritannien skulle också kunna ingå i EU:s system med utsläppshandel och Erasmusprogrammet för studenter exempelvis. Nackdelen med EES-avtalet är att länderna omfattas av många EU-lagar utan att själva ha kunnat rösta om dem men ekonomiskt sett är det en bra lösning.

Decentralisering nödvändig för att stärka demokratin

Miljöpartiet anser att beslut ska fattas så nära de människor som berörs av besluten som möjligt. På så sätt får människor större makt att påverka och det blir lättare att granska hur och varför beslut fattas. Det är därför viktigt att decentralisera frågor som bättre hanteras regionalt, nationellt eller lokalt. Exempelvis skulle stora delar av EU:s jordbrukspolitik eller regionala politik bättre kunna hanteras av medlemsländerna själva, som kan ta hänsyn till sina jordbrukares och regioners behov.

Det finns ett politiskt pris för centraliseringen, och det är en stor risk att små länder blir överkörda. Vi märker att det är svårt för folkrörelser eller medborgare att verka och höras i EU. Allmänintresset får ofta stå tillbaka när makten centraliseras. På grund av de stora demokratiska underskotten i EU idag, såsom lobbyismen och bristen på insyn och ansvarsutkrävande, är det viktigt att EU:s befogenheter inte är för stora.

Det finns många exempel där EU:s beslutanderätt gått för långt. Ett aktuellt exempel är EU:s regler för cabotage, som inneburit att utländska lastbilschaufförer fått rätt att köra på svenska vägar med avsevärt mindre lön och sämre arbetsvillkor, vilket fått stora negativa konsekvenser för den svenska åkerinringen. EU-kommissionen har även ifrågasatt vårt svenska alkoholmonopol och drivit det till domstol, vilket nu gör det möjligt att importera alkohol från andra länder och monopolet riskerar urholkas. Kommissionen har också tvingat Sverige att tillåta kemikalier som tidigare varit förbjudna.

Det behövs system som, inom rimliga gränser, gör det möjligt att ta tillbaks beslut till den nationella nivån. En möjlighet är att låta länder begära undantag från EU-lagstiftning förutsatt att en stor majoritet av de andra medlemsländerna godkänner det. Länderna bör också få möjlighet att kunna gå före med högre krav på miljöområdet.

Gränsöverskridande frågor kräver överstatliga beslut

Överstatlighet är viktigt när det gäller frågor av genuint gränsöverskridande karaktär som klimat, flyktingpolitik och internationellt fiske. Det innebär inte nödvändigtvis att överstatliga beslut alltid är den snabbaste vägen till att exempelvis minska utsläppen. Det behövs ofta en kombination av gemensamma minimiregler och möjligheter för länder att gå före med lagstiftning. Miljöpartiet vill att EU ska göra mer för att exempelvis rädda klimatet, nå en överenskommelse kring migrationen eller införa hårdare reglering av global skatteflykt. Det är områden som varje enskilt medlemsland har svårt att hantera själva. Det är också viktigt att det handlar om just minimiregler – som också tillåter medlemsländer att gå före.

Länder måste kunna ha högre ambitioner

EU:s handelsregler gör idag att det är svårt för ett enskilt land att göra mer inom många olika områden, som reglering av kemikalier eller utsläppskrav för bilar. Det tycker jag är helt fel. Miljöpolitik drivs ofta framåt tack vare länder som är villiga att gå före alla andra. Därför borde EU dra lärdomar av USA och deras modell för självbestämmande i delstaterna.

” Miljöpolitik drivs ofta framåt tack vare länder som är villiga att gå före alla andra.

USA:s lagstiftning har gett Kalifornien möjlighet att gå före i många klimat- och miljöfrågor, och utmanat hela USA om skarpare regler för exempelvis bilar och bränslen. Det inkluderar regleringar som aldrig skulle blivit godkända i ett EU-land, eftersom de då skulle ses som handelshinder på den inre marknaden.

Delstaterna i USA kan idag stifta lagar inom angelägenheter som berör den egna delstaten, såsom infrastruktur, transport och industri. Det har möjliggjort för progressiva delstater att kunna gå före och sedan få fler delstater med sig för exempelvis en bättre miljö- och klimatpolitik. Eftersom företagen gärna vill sälja sina varor i hela USA är det i praktiken ofta Kalifornien och New York som sätter standarden för utvecklingen i hela USA.

EU:s grundlagar sätter stopp för en liknande utveckling eftersom de utgår från en nyliberal politik där de fyra friheterna - fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital - är överordnade all annan hänsyn såsom miljö eller sociala rättigheter. Det borde vara precis tvärtom. Att skydda miljön och människors rättigheter borde vara det centrala för ett europeiskt samarbete, inte dess handelspolitik.

Ett annat EU är möjligt

I kölvattnet av Brexit pågår en debatt om hur ett framtida EU skulle kunna se ut. Det finns nu en öppenhet för andra tankar och idéer om hur de europeiska länderna ska samarbeta i framtiden. Jag tror att ett EU som utvecklas mot att bli mer flexibelt, decentraliserat och öppet mot resten av världen bättre kan hantera utmaningarna, än ett EU som blir mer centralstyrt och där makten flyttar allt längre bort från människorna.

10 PUNKTER FÖR ETT BÄTTRE OCH MER DEMOKRATISKT EU

Idag är avståndet mellan EU:s institutioner och den enskilde medborgaren alltför stort och det är mycket svårt att få insyn i hur besluten fattas. Det är enbart EU-kommissionen som kan lägga fram nya lagar och det är ministerrådet som oftast fäller avgörandet i en fråga.

För varje ny EU-grundlag har mer makt flyttats över till EU. Idag uppskattas omkring hälften av besluten i en svensk kommun påverkas direkt eller indirekt av EU-regler. Ändå är kunskapen om EU låg och bara en handfull svenska journalister följer utvecklingen i EU från Bryssel. Det saknas en kontinuerlig och levande debatt om EU-frågor i Sverige idag, och det är ofta först när besluten redan har fattats som medborgarna får kännedom om dem.

Inför EU-parlamentsvalet är det viktigt att vi får en stor debatt om EU:s framtid. I kommande avsnitt ska jag därför ta upp förslag på hur vi kan förbättra EU, stärka demokratin och flytta makten närmare människorna.

Så minskar vi lobbyismen i EU

När EU kritiseras för att lida av ett demokratiskt underskott är det ofta just den omfattande lobbyismen som lyfts fram. Näst efter Washington D.C. är Bryssel den mest lobbytåta staden i världen med uppemot 30 000 betalda lobbyister. I vissa fall handlar det om fackförbund, ideella organisationer och religiösa samfund som vill påverka politiken. Men framförallt handlar det om stora företag som försöker påverka EU:s lagstiftning för att den ska gå i linje med deras intressen.

Jag har själv sett hur kommissionens politiska förslag som avser att ge starkare skydd för människor och miljö, gång på gång blir urvattnade. Under denna mandatperiod har jag till exempel arbetat med ett förslag för att stärka den personliga integriteten på nätet. Förslaget som kallas ePrivacy har gett upphov till en av de största lobbykampanjerna som någonsin bedrivits. Det är framförallt stora medieföretag som drivit på för att stoppa förslaget, som efter en omfattande lobbying också urvattnats. Men frågan är långt ifrån avgjord än.

Det finns många fler exempel. Såväl stora multinationella bolag som Monsanto som den polska kolindustrin har haft framgångsrika lobbykampanjer för att försämrade föreslagna regleringar av farliga kemikalier eller minskade klimatutsläpp. Lobbyismen är i dag det enskilt största hindret mot ett aktivt miljöarbete i EU. Lobbyister för kommersiella särintressen sitter idag med i många av

” Lobbyismen är i dag det enskilt största hindret mot ett aktivt miljöarbete i EU.

kommissionens expertgrupper, medan företrädare för civilsamhället inte har råd att delta. Det är stötande att se hur aktörer med mycket resurser kan köpa sig politiskt inflytande på ett sätt som är omöjligt för enskilda medborgare eller folkrörelser.

Jag har under två års tid suttit i den arbetsgrupp som ansvarat för revideringen av EU-parlamentets arbetsordning och lagt en mängd förslag för ökad öppenhet, en tuffare reglering av lobbyism och stärkta etiska riktlinjer för politiker. Jag har tillsammans med den gröna partigruppen föreslagit att de proffslobbyister i Bryssel som vill träffa EU-parlamentariker ska vara registrerade i EU:s öppenhetsregister. Tack vare de reformer vi fått igenom har de flesta lobbyister nu valt att registrera sig. Vi har också fått igenom ett förbud för ledamöter att ta betalda sidouppdrag åt lobbyfirmor. Ända fram till 2017 var det alltså helt tillåtet att sitta som EU-parlamentariker och samtidigt ta emot pengar från lobbyorganisationer. Det finns fortfarande mycket kvar att åtgärda, till exempel är det fortfarande vanligt att ledamöter som slutar i EU-parlamentet direkt börjar jobba för lobbyorganisationer.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT MINSKA LOBBYISTERNAS INFLYTANDE I EU

- ➔ Inför ett obligatoriskt och lagligt bindande lobbyregister så att allmänheten kan se vilka som ägnar sig åt påverkansarbete, hur mycket de spenderar och vem de försöker påverka.
- ➔ Gör EU:s så kallade expertgrupper mer transparanta och balanserade och låt de inte domineras av näringslivet som idag.
- ➔ Inför karenstider för att stoppa svängdörrarna mellan politik och näringsliv.

Så ökar vi insynen i EU

EU har inte samma krav på öppenhet och transparens som vi har i Sverige, även om mycket förbättrats på senare tid. Det är exempelvis inte möjligt att få ut alla mötesprotokoll eller följa debatter från många av EU:s viktigaste möten, såsom ministerrådets möten. Det är också ett överdrivet hemlighetsmakeri på de så kallade trilog-förhandlingarna där parlamentet, rådet och kommissionen förhandlar om ny lagstiftning. Ett annat problem är att alltför många beslut fattas av tjänstemän i okända kommittéer och inte av folkvalda politiker. Även politiskt kontroversiella frågor, såsom tillståndet för ogräsmedlet glyfosat, eller avgasregler för bilar har beslutats utan politiska företrädare. Förutom att beslutsprocesserna är svårbegripliga och svåråtkomliga finns ingen möjlighet att ställa politiker till svars för de beslut som fattas i kommittéerna. Transparensen i EU behöver förbättras och det bör vara möjligt att få reda på vilka lagförslag länderna lägger fram och hur de har röstat.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT ÖKA ÖPPENHETEN OCH TRANSPARENSEN I EU

- ➡ Inför en offentlighetsprincip efter svensk modell i hela EU.
- ➡ Inför meddelarfrihet och stärkt skydd för visselblåsare i EU.
- ➡ Förändra reglerna i EU:s kommittéväsen så att det finns en politiskt ansvarig från varje medlemsland när beslut tas. Det bör också vara möjligt att få ut agendor och mötesprotokoll från mötena.
- ➡ Öka insynen i rådet och gör det möjligt för allmänheten att få reda på vilka förslag olika länder lägger och hur de har röstat.

Så försvarar vi mindre länders inflytande i EU

I och med Lissabonfördraget har de större länderna, framförallt Tyskland och Frankrike, fått allt större makt i EU. Nu räcker det med kvalificerad majoritet för att besluta i många frågor vilket gör att mindre länder riskerar bli överkörda. Sveriges regering upplever ofta att det är svårt att få acceptans för perspektiv som är främmande för andra EU-länder, som behovet att odla ekologiskt i växthus under den kalla årstiden eller förståelsen för nordiskt skogsbruk. Vi anser att nationella parlament måste ges större möjlighet att vara med och besluta eller kunna protestera mot nya EU-lagar som hotar det nationella självbestämmandet.

Idag kan de nationella parlamenten protestera mot förslag som bryter mot den så kallade subsidiaritetsprincipen, men processen fungerar inte särskilt bra. Om ett medlemsland anser att en ny lag inte bör tas på EU-nivån, utan bäst beslutas i hemlandet, kan de inom åtta veckor avge ett så kallat gult kort. Om en tredjedel av de nationella parlamenten protesterar mot ny EU-lagstiftning genom att visa gula kort måste kommissionen se över sitt förslag. Tyvärr används den här möjligheten sällan då tidsfristen för att reagera är för kort och trösklarna för höga.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT STÄRKA DE NATIONELLA PARLAMENTENS INFLYTANDE I EU:

- ➡ Möjligheten att protestera mot nya EU-lagar bör underlättas genom att förlänga tidsgränserna och sänka trösklarna för de gula korten.
- ➡ Underlätta för länder och grupper av länder att gå före med reformer och flexibla samarbeten utöver de gemensamma minimireglerna, inom exempelvis flykting- eller klimatpolitiken.

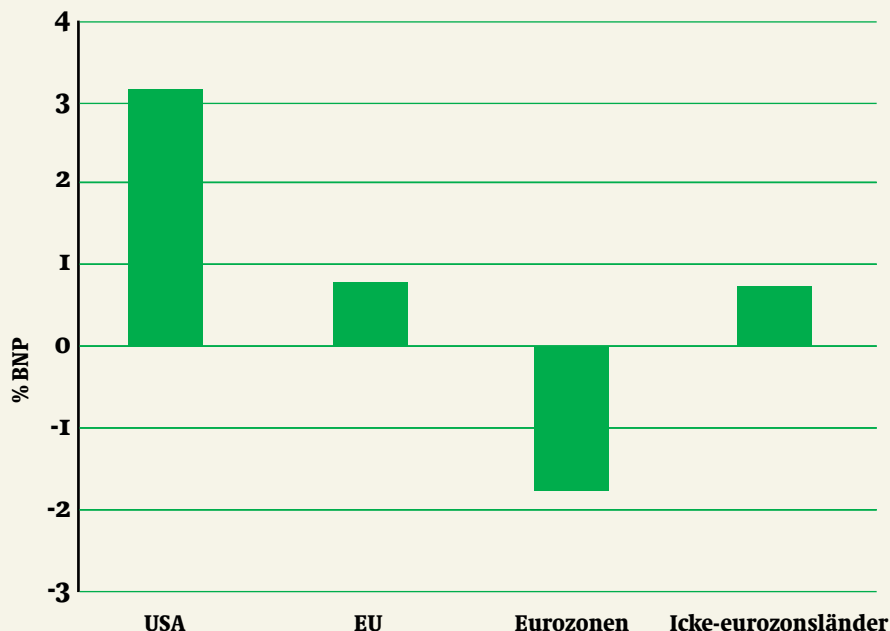

Så skyddar vi länderna utanför eurozonen

Det är viktigt att länder får behålla sin egen valuta, centralbank och möjligheten att utforma sin egen ekonomiska politik. Valutaunionen har skapat och fördjupat ekonomiska problem i många euroländer eftersom EMU påtvingar länderna en ekonomisk politik, ränta och växelkurs som inte passar dem.

Det finns idag inget stöd bland svenska folket att ge upp vår ekonomiska självständighet för att vara med i valutaunionen. EMU är även fortsatt ett riskprojekt där Sverige riskerar att få betala för andra länders ekonomiska instabilitet. Det är ett obestridligt faktum att den ekonomiska utvecklingen, mätt i bland annat tillväxt och låg arbetslöshet, varit bättre i de EU-länder som likt Sverige har behållit sin egen valuta än i eurozonen i genomsnitt. Det är inte bara länder som Grekland som drabbats, även euroländer som Irland, Italien och Finland har ekonomiska problem.

BNP PER CAPITA UNDER ÅREN 2007-2015

FIGUR: Grafen är hämtad från nobelpristagaren Joseph Stiglitz bok *The Euro* från 2016 och visar den ekonomiska utvecklingen i Eurozonen gentemot USA, EU som helhet och länderna utanför eurozonen.

En gemensam valuta medför en fast växelkurs mellan de länder som använder den samt en gemensam ränta. Därför kunde inte euroländer i ekonomisk kris sänka sin växelkurs när finanskrisen startade 2008, något de gjort i liknande situationer tidigare. Hade de kunnat göra det, skulle de ha kunnat öka sin handel genom att göra exporten billigare. Istället har euroländerna tvingats sänka löner och priser för att på så sätt försöka öka sin konkurrenskraft, men det har inte fungerat. Samtidigt har den så kallade trojkan – Europeiska centralbanken, EU-kommissionen och Internationella valutafonden – drivit på krisländer att genomföra stora åtstramningar för att minska underskotten och rädda euron. Detta har lett till kraftiga försämringar i välfärden i länder som Grekland, Portugal och Spanien, trots att regeringar och folket i dessa länder motsatt

sig en sådan högerpolitik. Euron har tveklöst förvärrat kriserna i Europa, som blivit både djupare och längre.

Det går att hävda att Sverige enligt EU-fördraget är förpliktigad att införa euron, vilket många svenskar sannolikt inte är medvetna om. EU-kommissionen skulle kunna dra Sverige inför EU-domstolen om landet inte antar euron som valuta. Hittills använder Sverige kryphål i EU:s regelverk för att slippa införa euron. Vi behöver ha kvar makten över vår ekonomi om vi vill kunna öka jämlikheten, stärka demokratin och den sociala sammanhållningen. Det är därför oerhört viktigt att Sverige får till ett permanent undantag från EMU, precis som Danmark har idag.

I EU diskuteras nu en rad förslag om att stärka de överstatliga inslagen, inklusive en långtgående samordning av de olika euroländernas finanspolitik. Frankrikes president Macron har lanserat planer på bland annat tillsättandet av en gemensam finansminister inom EMU med ansvar för en långt större budget än dagens.

Om Storbritannien lämnar EU så kommer länderna i eurozonen att ha en tydlig kvalificerad majoritet i EU:s ministerråd och det finns en risk att de driver på mer överstatliga beslut som har påverkan på hela unionen. Därför behöver vi säkra trygghetsgarantier både för Sverige och andra länder utanför EMU. På lång sikt är det osäkert om EMU kommer att överleva. När flera olika ekonomier har en gemensam valuta leder det till kraftiga inneboende spänningar, därför behöver vi skapa sätt för länder att under ordnade former kunna lämna EMU.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT SKYDDA ICKE-EUROZONSLÄNDERNAS INTRESSEN I EU

- ➔ Sverige bör verka för ett permanent undantag från valutaunionen. Alla länder som vill stå fria från EMU bör få göra det.
- ➔ Ge icke-eurozonsländer rätt att vara med och ha talerätt på eurogruppens möten när de diskuterar frågor som påverkar hela EU.
- ➔ Det bör finnas en kommissionär eller vice ordförande i Ekofinrådet som har som ansvarsområde att icke-eurozonländernas intressen beaktas.

Så stärker vi fredsarbetet i EU

Det finns starka krafter som vill att EU ska röra sig mot ett gemensamt försvar. Idén finns inskrivet i fördraget men det krävs beslut från ett enigt ministerråd för att gå vidare med frågan. Diskussionen om ett försvar har blockerats av flera länder, däribland Storbritannien och Sverige, men har åter aktualiserats efter Brexit-omröstningen. Kommissionen har de senaste åren presenterat en strid ström av förslag på försvarsområdet för att fördjupa den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, ofta presenterat som steg mot den så kallade "försvarsunionen". Förslagen sträcker sig från ett gemensamt högkvarter för EU:s civila och militära insatser till monumentala förändringar såsom ett gemensamt territoriellt försvar med en EU-armé.

Inga pengar i EU:s budget bör få gå till militära ändamål. Istället bör EU återvända till sina fredsuppgifter och bygga vidare på det civila fredsarbetet, såsom fredsbyggande, civilförsvar, bistånd, medling och diplomati. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik bör fokusera på att förebygga konflikter, upprätthålla mänskliga rättigheter och förhindra våldseskalering i länder utanför EU.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT STÄRKA EU:S FREDSARBETE

- ➔ Öka samarbetet kring EU:s civila uppgifter såsom krisberedskap, konfliktförebyggande arbete, medling och fredsinsatser.
- ➔ Militariseringen av EU måste stoppas och EU-subventionerna till vapenindustrin avskaffas.
- ➔ Planerna på en armé och en försvarsallians bör tas bort ur EU-fördraget.

Så reformerar vi EU:s budget

Sverige är den största nettobetalaren till EU, och sammantaget betalar vi närmare 40 miljarder kronor till EU:s budget, som totalt omfattar ca 1600 miljarder. Vår EU-avgift är större än exempelvis hela statsbudgeten för rättsväsendet. Idag finns ingen samlad redovisning av vem som fått EU-stöd eller hur mycket pengar som betalats ut. Det är svårt att förstå att man hittills har accepterat sådan brist på insyn i hur skattemedel spenderas. Det ska vara enkelt att ta del av och förstå hur EU:s politik finansieras och vad pengarna går till.

Miljöpartiets grundläggande hållning till EU:s budget är att vi ska vara restriktiva med utgifterna samt att pengarna ska användas mer effektivt än idag. Idag består hela tre fjärdedelar av EU:s budget av olika stödprogram, såsom jordbruksstöd eller regionala stöd. Det är högst berättigat att fråga sig om dessa pengar läggs på vettiga saker och om det är effektivt att pengarna ska ta vägen via Bryssel, istället för att användas direkt av medlemsländerna själva.

Om Storbritannien lämnar EU uppstår ett stort hål i unionens plånbok och budgetförhandlingarna kan bli betydligt svårare än tidigare med en kraftigt höjd medlemsavgift som följd. EU-kommissionen har föreslagit att Sveriges medlemsavgift ska höjas med 15 miljarder. Detta är helt orimligt och jag anser istället att vi bör dra ned på de utgifter som inte har ett tydligt visat mervärde för hela EU. Delar av jordbruksstödet och regionalstödet till rika länder bör fasas ut och återgå till medlemsländerna själva, som bättre kan fördela pengarna efter de egna ländernas önskemål och förutsättningar.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT ÖKA INSYNEN I EU-BUDGETEN OCH MINSKA DESS UTGIFTER

- ➡ Alla utbetalningar av stöd bör villkoras med krav på öppen redovisning av mottagare och belopp, vilket inte sker i dag.
- ➡ EU:s budget bör minska genom att delar av jordbruksstödet och regionalstödet till rika länder fasas ut.

Så stärker vi miljögarantin i EU

EU har gjort mycket för att förbättra miljöpolitiken i många europeiska länder. Sverige har varit med och drivit på utvecklingen för reglering av kemikalier, stoppat överfiske och starkare klimatpolitik i hela Europa. Det är viktigt. Samtidigt har Sveriges miljöpolitik alltmer kommit att reduceras till att genomföra det som beslutas på EU-nivå. Ett skäl är att EU-medlemskapet begränsar utrymmet för den nationella miljöpolitiken. EU:s handelspolitik och den inre marknaden har i vissa fall tvingat Sverige att acceptera import av produkter med lägre miljöstandarder än vad vi själva beslutat om. Det bygger på principer om den inre marknadens fyra friheter - fri rörlighet för varor, tjänster, personer och kapital – som är överordnade annan hänsyn såsom miljö eller folkhälsa.

I EU:s grundlagar finns en paragraf (artikel 95.4) som innebär att en medlemsstat kan behålla strängare nationella regler än de som gäller enligt harmoniserad EU-lagstiftning, om de nationella reglerna grundar sig på väsentliga behov (t.ex. människors och djurs hälsa). Den så kallade miljögarantin har de senaste tio åren bara återopats åtta gånger. Av dessa fall har kommission beviljat två; Danmark har fått ett undantag för att begränsa mängden nitrit i köttprodukter och Österrike har fått behålla sitt nationella förbud mot tre skadliga växthusgaser. I de allra flesta fall har alltså folkhälso- eller miljöskälen ansetts vara mindre viktiga än en fri handel. Att få dispens från kommissionen har visat sig mycket svårt och någon garanti för miljön har det inte varit talan om.

” Sveriges miljöpolitik har alltmer kommit att reduceras till att genomföra det som beslutas på EU-nivå.

Det är en viktig princip att länder måste kunna gå före på miljöområdet, för att på så sätt kunna agera föredömen och driva på resten av unionen och världen. Det är inte självklart att EU kommer att stärka svensk och europeisk miljöpolitik i framtiden, det beror på den politiska utvecklingen i Europa. Så som läget ser ut i skrivande stund, med en ökad ekonomisk ojämlikhet och fler populistiska högerpartier på frammarsch är risken överhängande att miljöpolitiken kommer få allt mindre utrymme framöver och de framsteg som gjorts riskerar att urholkas. Det gör det desto viktigare att Sverige och de medlemsländer som vill kan gå före och visa vägen i miljö- och klimatpolitiken på hemmaplan.

HÄR ÄR EN LÖSNING FÖR ATT ÖKA MÖJLIGHETEN TILL EN PROGRESSIV MILJÖ- OCH KLIMATPOLITIK

- ➔ Stärk miljögarantin så att EU:s regler på miljöområdet ses som minimi-normer och möjliggör för enskilda länder att gå före med progressiv lagstiftning för bättre miljö och hälsa.

Så skyddar vi den svenska modellen och de sociala rättigheterna i EU

Sverige har en unik modell i Europa där arbetsmarknadens parter har det huvudsakliga ansvaret för reglerna på arbetsmarknaden och där detta regleras i kollektivavtal. Tack vare detta har vi historiskt haft en relativt trygg och flexibel arbetsmarknad vilket varit till gagn för både arbetstagare och arbetsgivare. EU har dock vid flera tillfällen ifrågasatt nationella regler och kollektivavtal då de ses som hinder för den fria rörligheten för företag.

EU har nyligen beslutat om en så kallad ”social pelare” som innehåller principer om arbetsmarknad och välfärd som medlemsstaterna ska leva upp till. Även om många av principerna är goda riskerar den sociala pelaren, att urholka den svenska modellen om den genomförs med ny EU-lagstiftning, eftersom den då ersätter den svenska modellen med ett sämre regelverk. Om EU-politiker och inte arbetsmarknadens parter ska bestämma om svensk arbetsrätt riskerar det att allvarligt försämma för svenska arbetstagare.

Det går att stärka de sociala rättigheterna inom EU. En av de saker jag jobbat med under mandatperioden är utstationeringsdirektivet, som rör arbetare som tillfälligt jobbar i ett annat EU-land. Tack vare arbete i parlamentet och i den svenska regeringen har vi nu sett till att minska risken för lönedumpning och ge alla som arbetar i Sverige rätt till svenska löner. Men mer behöver göras för att värna den svenska modellen och stärka de sociala rättigheterna i hela EU.

HÄR ÄR EN LÖSNING FÖR ATT SKYDDA DEN SVENSKA MODELLEN I EU

- ➔ Inför ett socialt protokoll i EU-fördragen som slår fast respekt för nationella lagar och avtal och ger fackliga rättigheter minst lika stor tyngd som rätten till fri rörlighet för människor, kapital, varor och tjänster.

Handelspolitiken ska inte hindra demokrati och rättvisa

EU förhandlar alla handelsavtal med omvärlden för Sveriges räkning. EU:s handelspolitik har kritiserats för att undergräva möjligheterna för en framsynt politik för miljö och folkhälsa. De avtal som EU förhandlat fram gynnar ofta stora företag och skyddar deras investeringar. De flesta som följt debatten om handelsavtal de senaste åren har antagligen stött på förkortningen ISDS, Investor-State Dispute Settlement, som innebär att investerare ges möjlighet att stämma stater för förändringar i exempelvis lagstiftning som påverkar företagens investeringar i landet. Sådana förändringar kan bland annat gälla stärkta konsumentskyddslagar, förbud mot miljöfarliga kemikalier eller ett stopp för vinster i välfärden. Handelsavtalen kan alltså göra det svårt för länder som vill skärpa sin lagstiftning på exempelvis miljöområdet, vilket vi sett flera exempel på i EU och runtom i världen.

I stället för den här formen av handelsavtal behöver vi en handelspolitik som främjar miljö, klimat och folkhälsa. Respekt för miljö, fackliga rättigheter och uppsatta klimatmål behöver bli en central del av EU:s handelsavtal. Den gröna partigruppen i EU har även drivit på för att utreda införandet av koldioxidtullar på EU-nivå. Det ska inte löna sig att flytta utsläppen till länder med svagare klimatlagstiftning genom att flytta produktionen dit.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT STÄRKA EN RÄTTVIS OCH HÅLLBAR HANDEL

- ➡ Styr om den globala handelspolitiken till att främja klimat och miljö snarare än kommersiella särintressen.
- ➡ Handelsavtal ska inte begränsa demokratiska länders möjlighet att stifta bättre lagar för människor och miljö.
- ➡ Bindande sociala och miljömässiga åtaganden ska finnas med i alla EU:s handelsavtal

Så stärker vi demokrati och mänskliga rättigheter i EU

Inom många områden bestämmer EU idag för mycket, men det finns också områden där EU bör ges ökade befogenheter. Det gäller EU:s grundprinciper om skydd av demokrati, rättsstaten och grundläggande mänskliga rättigheter. Idag har EU inte tillräckliga verktyg för att hantera problemet med länder inom EU, som Polen och Ungern, där regeringarna aktivt undergräver rättsstaten, demokratin och de fria medierna. I Polen har det högernationalistiska partiet Lag och Rättvisa sedan de kom till makten 2015 satt både medier, civilsamhället och domstolar under politisk kontroll. I Ungern har Fidesz-regimen monterat ned demokratin genom att ta kontroll över alla medier, ändra i valsystemet och tillsätta regeringstroga domare. Det är länder som aldrig hade blivit insläppta i EU om de ansökt om medlemskap idag. Det finns även allvarliga problem i Tjeckien, Slovakien, Italien och Österrike där högerpopulister nu sitter i regeringen.

HÄR ÄR NÅGRA LÖSNINGAR FÖR ATT STÄRKA DEMOKRATIN OCH DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA I EU

- ➔ Länder som bryter mot EU:s grundläggande värderingar om demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter ska kunna förlora sin rösträtt i ministerrådet.
- ➔ Utred om EU-budgeten kan användas som påtryckningsmedel, exempelvis genom att dra in EU-medel till länder som inte uppfyller kriterier för att vara en fungerande demokrati och rättsstat.

KÄLLOR

| **Lobbying i EU - dolt inflytande och privilegierat tillträde** | Max Andersson och Frida Johnson. 2017 | **Frihandel – till vilket pris?** | Max Andersson, Frida Johnson, Rikard Alvin. 2016 | **EU:s budet: Vem betalar? Vem spenderar? Någon som kontrollerar?** | Staffan Dahllöf. 2016 | **Vem bestämmer egentligen? En studie om kommittélogin i EU.** | Jan Å Johansson, Max Andersson. 2017 | **Euroländernas permanenta majoritet.** | Max Andersson. 2016 | **A democratic future for the European Union** | Lars Anell, Arena idé, 2018 | **EU på hemmaplan** | SOU 2016:10 | **Brexit – konsekvenser för EU och Sverige** | SIEPS. 2017 | **SOER 2015 — The European environment — state and outlook 2015** | Europeiska miljöbyrån, 2015 | **Sverige, euron och bankunionen** | Stefan de Vylder, 2018 | **The Euro** | Joseph E Stiglitz, 2016. | **Garanterat svårfångat – om enskilda länders handlingsutrymme och den så kallade miljögarantin** | Charlotte Zetterberg, 2008, Europarättslig tidskrift

KONTAKT

Max Andersson, EU-parlamentariker

☎ Bryssel: +32 2 28 45457
Strasbourg: +33 3 88 175457
✉ max.andersson@ep.europa.eu
www www.maxandersson.eu

Frida Johnsson

☎ 0733- 424948
✉ frida.johnsson@mp.se

Lars Igeland

☎ + 32 499 41 17 52
✉ lars.igeland@ep.europa.eu

De Gröna | Europeiska fria alliansen
i Europaparlamentet

FORM/ILLUSTRATIONER: Lasse Nilsson, yaforn | TRYCK: Lenanders, 2018

JA, JAG VILL...

- ☐ få mer information om Miljöpartiet de Gröna
- ☐ bli medlem i Miljöpartiet de Gröna
- ☐ bli medlem i Grön Ungdom (jag är under 26 år)
- ☐ bli medlem i Gröna Studenter

Namn:

Adress:

porto

Miljöpartiet de Gröna
Pustegränd 1-3
118 20 Stockholm